

Louise Shack Elholms tale ved receptionen for udgivelsen af Kaj Munks prædikener

Taler

Louise Schack Elholm
Kirkeminister

Dato

29. august 2023

Sted

Regensens Store Sal,
København

Omstændigheder

Talen er holdt ved lanceringen af Kaj Munk Forskningscentrets samlede udgivelse af Kaj Munks prædikener i Regensen

Hvad ville Kaj Munk have sagt i dag?

Hvad ville Kaj Munk have sagt, hvis han stod her på Regensen?

Hvad ville han have sagt om den russiske invasion af Ukraine? Om Putin?

Han ville i hvert fald ikke lade sig binde eller begrænse af frygt for nogen.

Og han ville ikke have valgt det lette standpunkt.

Men ET er sikkert. Vi havde alle hørt efter. Hvert. Eneste. Ord.

Tak for invitationen fra Kaj Munk Forskningscentret på denne helt særlige og historiske dag.

En dag hvor vi markerer Danmarks brud med samarbejdspolitikken og udgivelsen af Kaj Munks samlede prædikener.

Og hvad illustrerer det bedre, end Munks egne ord, som vi netop har sunget: Den Blå Anemone.

Når jeg hører Den Blå Anemone, tænker jeg på frihed.

Ordene er et smukt varsel om, at der er lysere tider på vej til dem, der har haft styrke til at klare sig gennem vinteren.

Den giver mig håb og tro i en tid, hvor krigen er vendt tilbage på det europæiske kontinent.

Digter, præst, dramatiker og den danske modstand mod despoter og tyranni er blot nogle af de ord, der beskriver det komplekse menneske Kaj Munk.

Hans prædikener kender vi alle. Hans liv er danmarkshistorie.

Og hans sidste time satte markante spor i fortællingen om Danmark under 2. verdenskrig.

Ofte talte Kaj Munk uden manuskript. Han stod ved sine meninger.

Også når de var upopulære.

Han tvivlede på demokratiet. Men i en voksen alder endte han med at bruge sin demokratiske ret og stemte første gang ved valget i 1943.

Kaj Munk er et bevis på, at alle mennesker kan blive klogere og ændre syn på omverdenen. At man kan blive omvendt.

Evner som vi alle kan lære af. Som vi bør lære af.

Og nogle ville sikkert ønske, at politikere også lod sig inspirere af det.

Kaj Munks ord betød noget. De gjorde en forskel. De satte tanker i gang.

Hans prædikener blev diskuteret vidt og bredt i sognet i Vedersø på den jyske vestkyst.

Hans skarpe ord spredte sig til danskerne i en tid, hvor de havde allermest brug for dem. Og hvor information og viden ikke flød så let fra kyst til kyst, som den gør i dag.

Med udgangspunkt i kirken i Vedersø bragte Kaj Munk verdens tilstand og nyheder hjem til menigheden i sine prædikener fra de mange rejser.

Han var en slags ugeavis fra prædikestolen.

Og i en prædiken i Københavns Domkirke den 5. december 1943 henvendte han sig direkte til de kirkegængere, som beklagede sig over Munks politiske budskaber.

”Kristne klager over, at der prædikes politik i kirken, så fører de ukristelig tale”, lød det skarpt fra præsten.

Kaj Munk var ikke bange. Han vidste godt, at hans ord kunne koste ham livet.

Han blev udsat for censur under krigen. Og hans prædikener blev muligheden for at ytre sig kritisk i offentligheden.

Historien om Kaj Munk, da han stod på kirkegulvet i sin sidste kendte prædiken for menigheden i Vedersø, er historisk.

Iført sit karakteristiske røde tørklæde gentog han budskabet, der bandt kristendommen sammen med verdens tilstand, da han sagde:

”Det bliver aldrig kristen gerning at stille sig til rådighed for uretten, enten det så sker af fejhed, griskhed eller tossegod føjelighed”.

Her 80 år efter står jeg her som kirkeminister og gentager hans budskab.

For der er IGEN krig i Europa.

IGEN testes danskernes vedholdenhed og principper i kampen for frihed mod uret.

Og vi kan IGEN søge mod Kaj Munks ord for at finde modet, viljen og retningen.

For præcis 80 år siden i dag. Den 29. august 1943 kunne Kaj Munk glæde sig over, at samarbejdspolitikken ophørte. Danmark havde rejst sig.

Det moralske og politiske brud med Nazityskland var sket.

I sin prædiken på dagen sagde han:

”Nu ånder vi op, nu hilser vi hinanden med et tillykke, landsmænd.

Nu er vores stilling klar. Hvis vi vil selv, er det bedste sket os:

At vi er i Guds hænder”.

Men det havde en pris. Og Kaj Munk blev offer for Gestapos ondskab.

Da jeg tidligere i dag deltog i højtideligheden i Mindelunden, markerede vi alle de modige danskere, som ofrede livet i kampen mod den tyske besættelse. Modstandsfolk og fritænkere.

På deres mindesten står Kaj Munks ord fra digtet De faldne:

”Drenge, I drenge, som døde. I tændte for Danmark i dybeste mulm en lysende morgenrøde”.

Og hvor er det passende, at Kaj Munks ord står som mejslet i sten over netop den kamp, som vi fortsat kæmper og vil kæmpe.

Tak for ordet!

Kilde

Manuskript tilsendt af taler

Kilde type

Digitalt manuskript

Tags

Hyldesttale, Venstre

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/louise-shack-elholms-tale-ved-receptionen-for-udgivelsen-af-kaj-munks-praedikener>